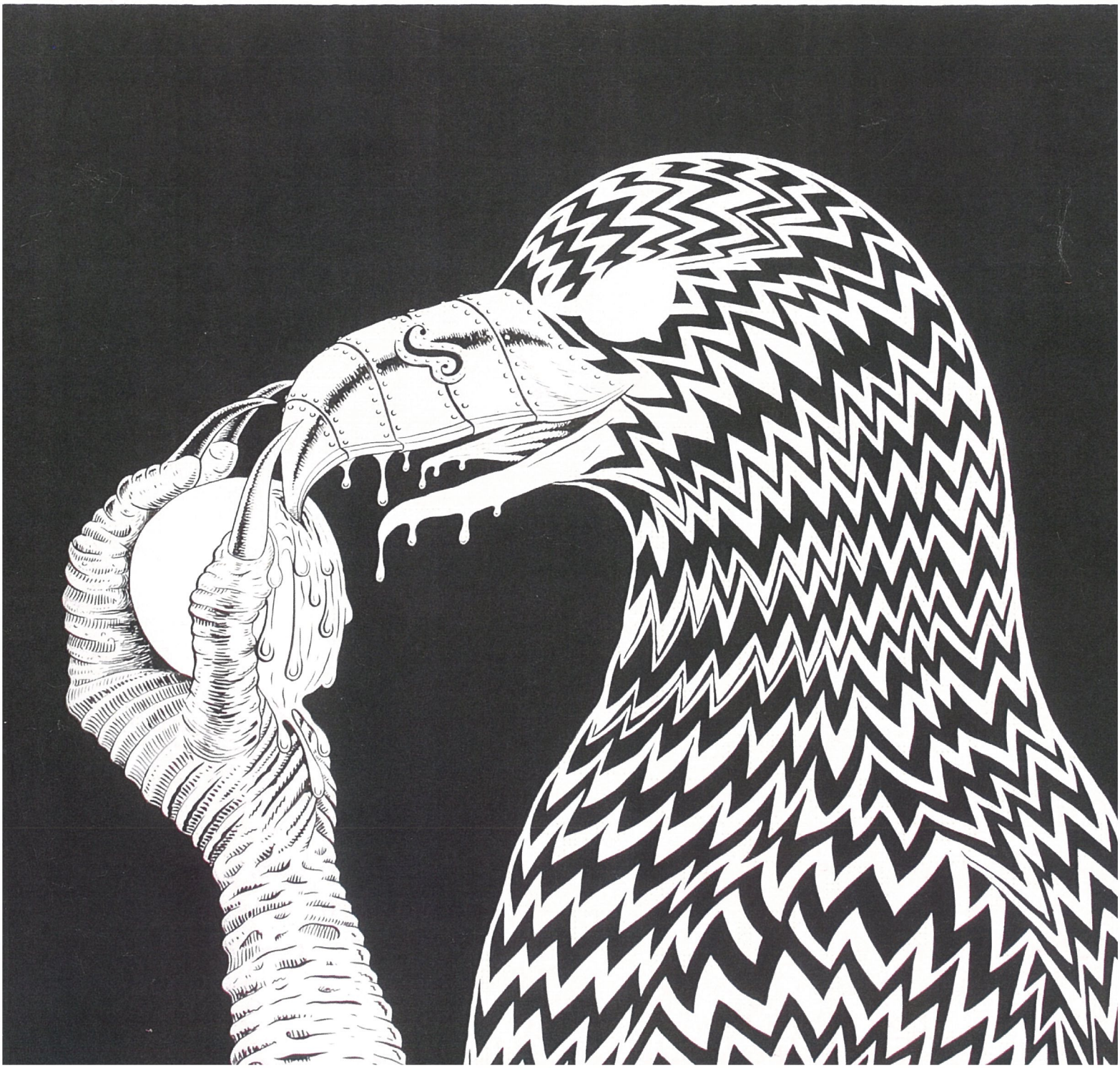
FAKTOR X

KUNSTMAGASIN nr 03 2011

LOW BROW

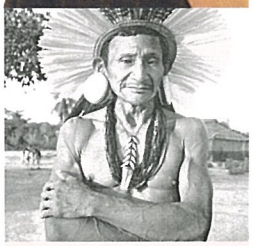
The Moen

INNHOLD FAKTOR X NR 03 2011

S 4-5 Atle Håland og Ørjan Moen gjennomførte performance i Christianssands Kunstforening i protest mot Kirkens makt i Norge.

S 6-7 Rodrigo Petrella kommer til Fotohuset i oktober med bilder fra Brasil.

S 8-13 The Moen har kastet masken og stiller ut i Kunstforeningen. Les hva han har å si om livet og kunsten og ....

S 13-15 Cecilie Nissen, daglig leder i Kunstforeningen skriver om LOW BROW og trender i kunst livet

S 16-17 Tyrefekting og filosofi. Om lidenskap, spill, og regler

S 18-19 Mette-Line Pedersen, kunsthistoriker ved Bomuldsfabriken Kunsthall skriver om "Hands On"

S 20-25 Håkon Henriksen hadde ideen til, og var prosjektleder for "Skulptur i Natur" på Bragdøya i 1991. Det er 20 år siden, har Kristiansand fått et annet syn på kunst etter dette ?

S 26-27 Heidi Berntine Bull-Gjertsen er i start-gropa som fotokunstner, og vi presenterer henne som dette nummers TALENT.

KUNST, MIDDEL ELLER MÅL ?

Etter 22.7 har noe endret seg. Samfunnsengasjement har fått en pris vi ikke er vant til i Norge. Hvem kunne forestille seg at frontlinjen i Norge var på Utøya? I en tid hvor holdningen til ytringsfrihet er under press, og de krenkelsesfundamentalistiske kreftene er på fremmarsj, så er det viktigere enn noensinne å ikke glemme at ytringsfriheten er den grunnleggende definisjonen av vårt samfunn.

Det aktualiserer en økt bevissthet omkring hvilke arenaer vi har til rådighet i samfunnet, og hvordan de skal brukes.
Kunsten er en av dem, og det går en linje fra Bragdøyaprosjektet for 20 år siden, hvor noen av de folkevalgte angret på at kommunen hadde støttet prosjektet, til performancen "Korsfestelsen" som ble vist i Christiansand kunstforening, samme dag som terroranslaget, og som førte til at biskop Skjeveslland, i fulle pontifikalier over en helside i Fædrelandsvennen, forkynte at han, som privatperson, meldte seg ut av Kunstforeningen.

På den annen side har vi den absurde konflikten rundt Cultiva. Dypest sett handler den også om et grunnleggende samfunns- og kunstsyn. Kunsten er for Cultiva kun et middel til å nå andre mål. Det er holdning vi ikke kan anerkjenne.

Foto: Sidsel Jørgensen

ABBONER PÅ FAKTOR X !

Faktor X kommer ut fire ganger i året.
For 250,- pr år får du fire nummer med aktuelt stoff om kunstlivet med utgangspunkt på sørlandet.
Send en maill med navn og adresse til : johanow@online.no
Abbonementet løper til det sies opp skriftlig.

Redaktører: Johan Otto Weisser og Sidsel Jørgensen
red. avsl. 09.09.11 for dette nummer

FORSIDE BILDE : THE MOEN

KUNST OG VIRKELIGHET

TEKST: JOHAN OTTO WEISSER FOTO: SIDSEL JØRGENSEN

Klokken er 18.00 den 22.7. Mens kirkeklokkene ringer utføres en symbolsk korsfestelse med det Norske flagget som kors. Samtidig kommer meldingene inn på mobilene om skyting på Utøya. På en grotesk tydelig måte forteller dette noe om hva som skiller kunsten fra virkeligheten.

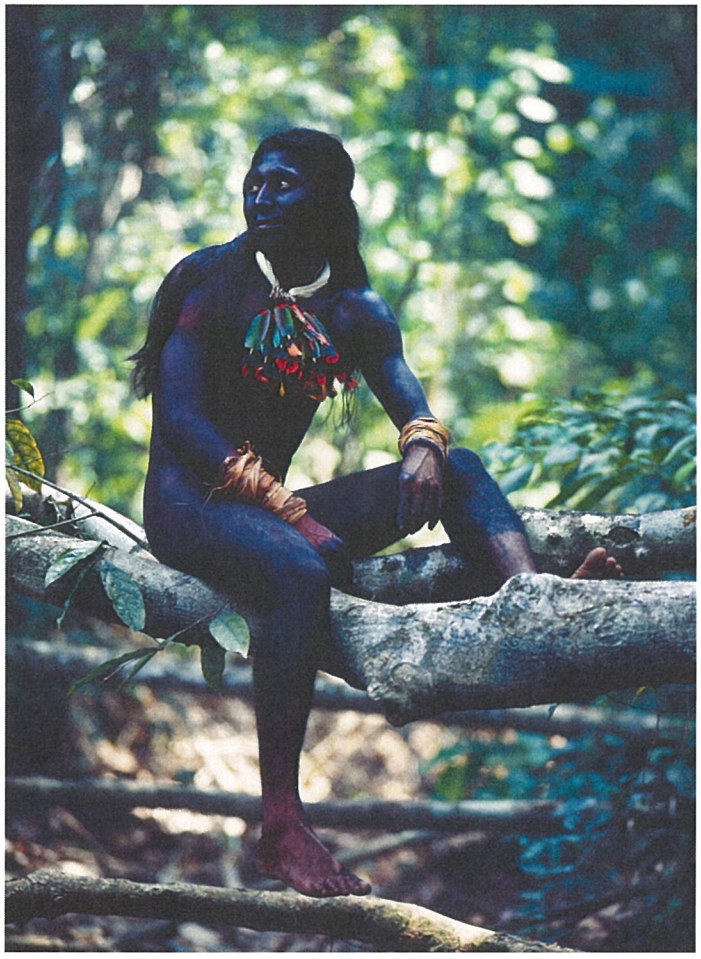
Kunst er aldri virkelig. Det er kunstens kjennetegn, dens styrke. Kunst skiller seg fra religion og politikk ved at den aldri blir ferdig definert, den har aldri rett, og hevder ikke å ha funnet svaret. Den er en arena for å lete og prøve ut mulige svar, mulige modeller. Ikke for å implementere løsninger i samfunnet, men for å se om verden kan beskrives på en annen måte. Derfor kan og skal man formulere ting sterkt, gå langt. Gjerne over grensen.
Performancen som ble avholdt i Christiansand kunstforening var en del av utstillingen "DIVERSE diverse", en utstilling som tok utgangspunkt i et tegnemiljø omkring Ørjan Moen. Den symbolske korsfestelsen var en protest mot statskirkens stilling i samfunnet.
På sitt beste kan kunsten sammenliknes med et laboratorium. Man prøver ut en hypotese for å se om den holder. Et forsøk gir ny kunnskap enten det er vellykket eller mislykket. Uansett lærer man mer. Forsøk gjøres i trygge omgivelser, i riktig skala. Så om det skulle vise seg at det reagerer uventet, så er det ikke noens hjem som ødelegges, ingen verdier eller liv går tapt. Verdien av forsøkene er hva de kan fortelle på sikt. Først senere vil resultatene bli samlet og allment tilgjengelige. Ikke som sannhet, men som grunnlag for nye diskusjoner og andre forsøk.
Ingen vil gå til en lege som liker å teste nye hypoteser på pasientene, eller til en advokat som har sin helt personlige forståelse av loven. I kunsten er det poenget. Derfor plasseres den sammen med, og beskyttes av ytringsfriheten.

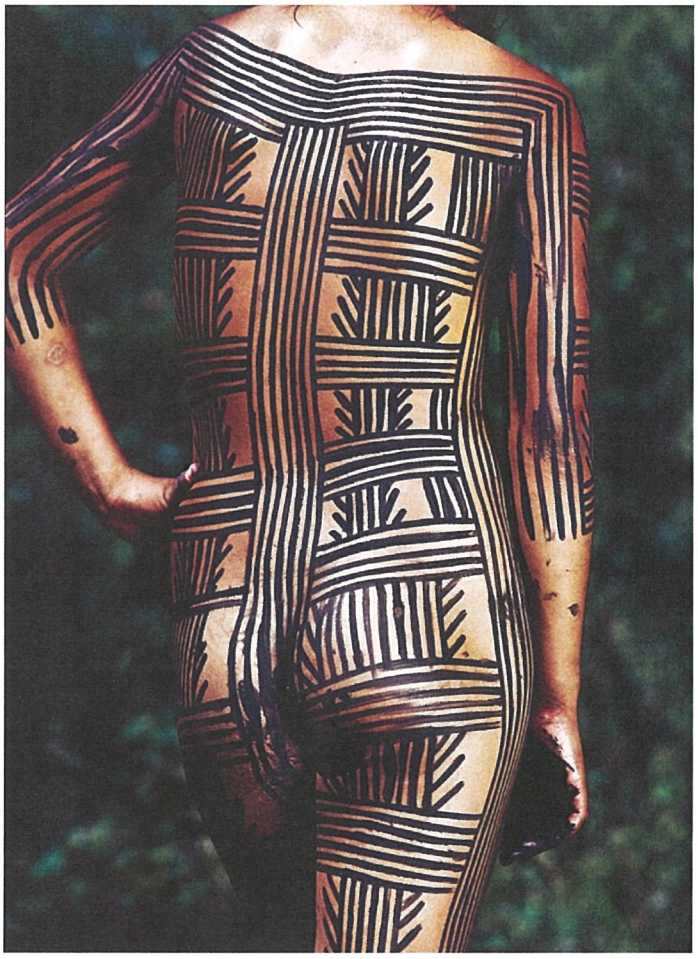

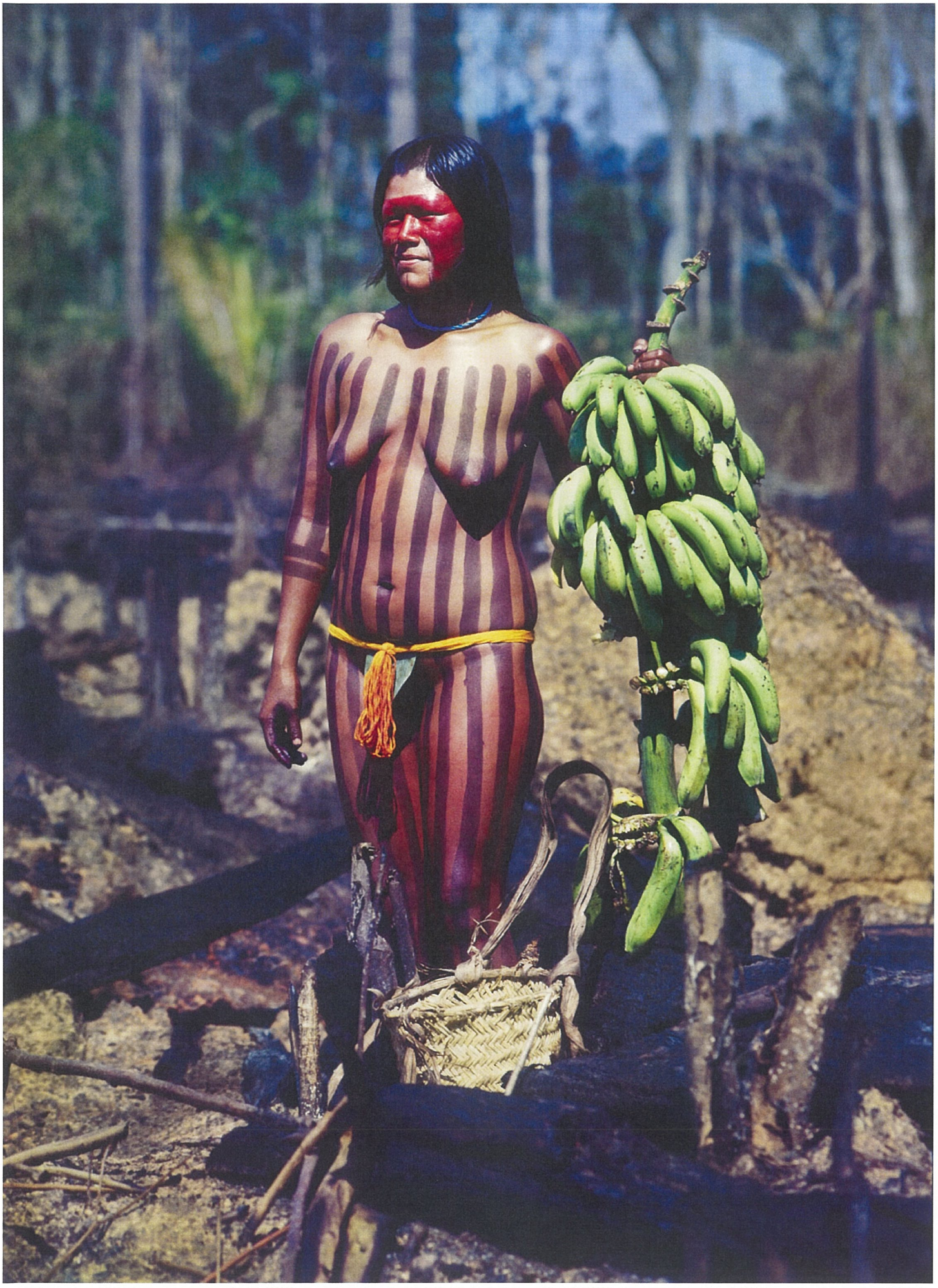
RODRIGO PETRELLA

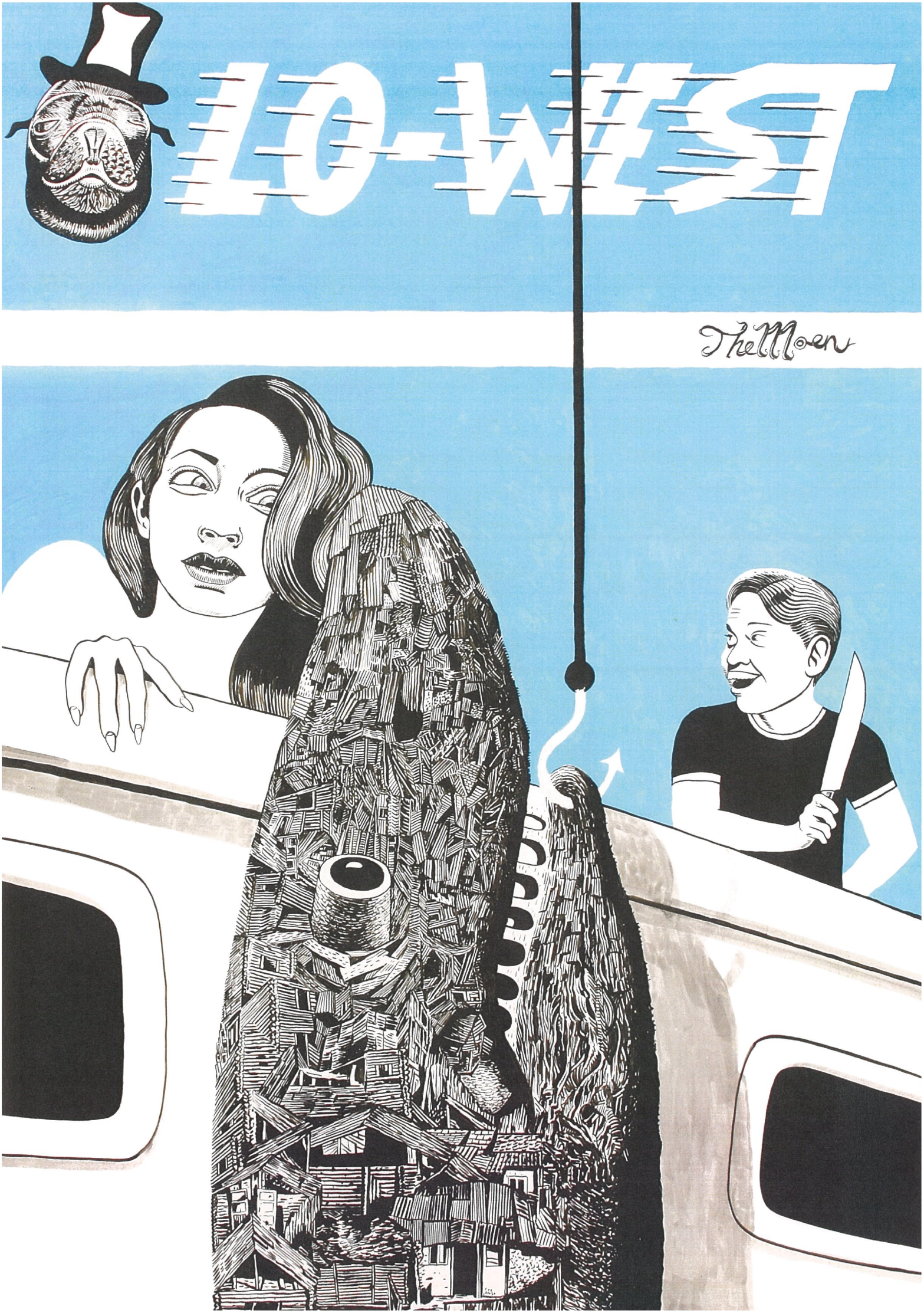
TEKST: SIDSEL JØRGENSEN FOTO: RODRIGO PETRELLA

FOTOHUSET får i høst besøk av fotografen **Rodrigo Petrella** fra Brasil. Motivkretsen hans er stammer og skikker blandt urbefolkningen i Amazonas. Han utforsker symboler og det underbevisste gjennom å fotografere.
På utstillingen vil han vise bilder i sort hvitt, men han jobber også i farger. Petrella fotograferer fortsatt analogt med film, både i sort / hvitt og i farge. Bildene hans er mettet, og har en nærmest mystisk ro over seg.
I Kristiansand vil han i tilleg til utstillingen holde work-shop med tema **"Place and Identity"** helgen **13.-16 oktober**. Så kanskje han vil se litt på "stammer" og skikker her i byen også ?

10-WEST
Thell Moen

A-TYPISK B-MENNESKE

TEKST. JOHAN OTTO WEISSER FOTO. SIDSELJØRGENSEN

Vi møter The Moen i Christiansand kunstforening hvor han for tiden er festspillutstiller med en betydelig suksess. Moen er en ettertenksom kunstner, som bruker tid på å finne svar på spørsmålene vi stiller.

Jeg synes alle kunstnere bør forholde seg til dette spørsmålet: Hva skal kunst gjøre i et samfunn?

- Tjene folket!

Det er vel noe du har fra din tid på venstresiden?

- Ja, det var vel egentlig en spøk.. jeg vet ikke helt.

Hvordan skal kunsten tjene folket?

- Som et laboratorium for nye ideer, det kan det jo være. Før ting kommer til vitenskapen har det vært innom kunsten, før det kommer hele menneskeheten til gode. Man kan se at designen på romskip i science- fiction. Den overføres til generell design for eksempel i biler 10 -15 år etterpå. Det er først en fase hvor en tenker seg hvordan en teknologi skal være, så etter hvert kommer teknologien, eller i hvert fall formgivningen av teknologien.

Er du politisk interessert som kunstner?

- Ja litt, men jeg tror ikke jeg har noe annet budskap enn at jeg synes det er gøy å tegne... Men jeg kan etter hvert se at jeg ønsker å formidle noe religiøst. Eller kanskje heller noe spirituelt. Jeg er opptatt av filosofi og religion, selv om jeg har fjernet meg fra det dogmatiske og gått over til en videre forståelse av religion. Men jeg lager ikke min egen ortodoksi. Jeg er hele tiden åpen for nye tanker... Men ikke det dogmatiske.

Er det forskjell på kunst og underholdning?

- Det er begge deler, rock er jo underholdning, men det er også samfunnskritikk og mer enn bare underholdning.

Men er det en vesensforskjell eller er det bare ulike steder på en skala?

- Ja, det er en vesensforskjell. Det er ulike formål, men det er også mulig å se det som deler av samme skala. Noen er svært gode til å spille piano, kontra å slippe et piano fra en kran. Men det må jo være rom for begge deler. Jeg har nok lagt meg litt på den linja at det skal være et element av underholdning i bildene mine.

Du omtaler deg som kristen. Hvordan gir det seg til kjenne i kunsten din? Kan man si at det gjennomsyrer kunsten din?

- Ja, men ikke på en direkte måte, Jeg tegner ikke akkurat et bedehus for å si det sånn.. men jeg tror det er som en tone i det.

Du bruker ofte tekst i bildene din som ikke har noen helt klar betydning, hvordan kommer du frem til ordene du bruker?

- Det er nok litt spontant, jeg har ingen lang prosess der jeg skriver opp og stryker over, det er gjerne det første en kommer på som blir resultatet. Det er vel kanskje intuisjon...

Hvordan tenkte du da du laget bildet av Evie Tornquist?

- Det er et tribute- bilde. Hun er et fantastisk sexsymbol! Ofte er det slik at man husker noe, og så har en lyst til å forevige det.

Det er et helt fantastisk bilde, jeg husker henne jo fra den tiden, og da jeg så det så lo jeg fra magen på den gode måten. For jeg oppfatter det som grunnleggende vennlig. Noe som bringer meg til neste spørsmål: Hvilket forhold har du til ironi?

- Ikke noe særlig. Jeg lager ikke ironiske bilder, og jeg er ikke så god til å forstå ironi. Det er ikke noe som ligger for meg... Men det kan vel hende det ligger ørlitegrann sarkasme i bildene... Men ikke ironi. Så det er ikke et ironisk bilde, selv om jeg kan se at det kan oppfattes ironisk.

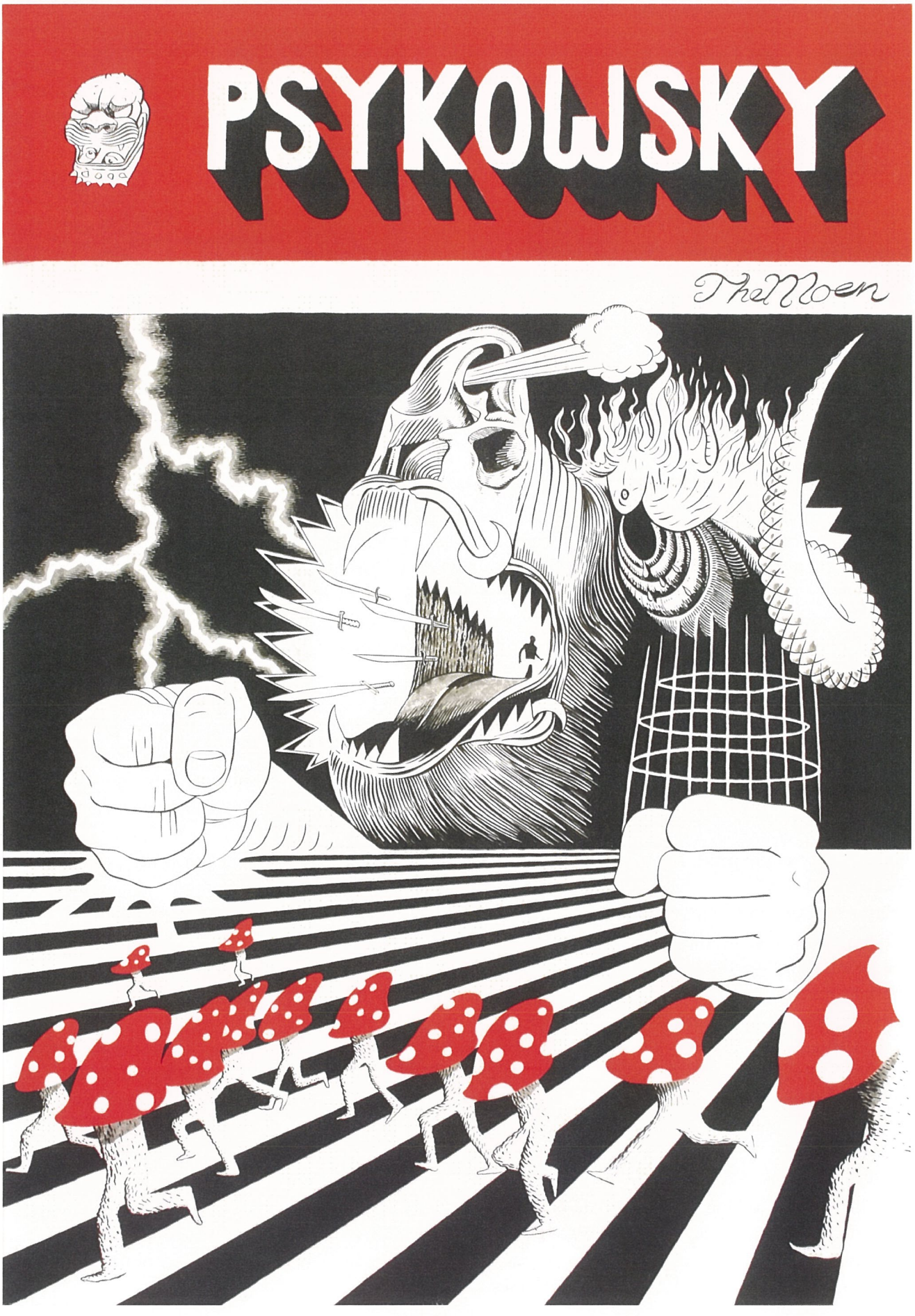
Poenget for meg var at jeg nettopp ikke oppfatter det som ironisk, men som et perfekt bilde på noe jeg kjenner igjen , men ikke har tenkt på på mange år. Har du ellers noe overordnet kunstsyn?

Jeg har lest noen essays av Robert Williams som handler om begrepet "Low brow". Som guruen har skrevet. Det er interessant hvordan han skisserer opp en annen måte å se det på. Det likner på hvordan det er når du danner et rockeband. Det likner på den motivasjonen overført til å lage bilder. Et rockeband som var kritisk til rocken ville være som i samtidskunsten, men ingen rockeband gjør jo det! Tvert i mot hyller de sjangeren. Det er også et stort rom i rocken for å blande inn et lavt nivå, rent teknisk. En slags naivisme. Samtidig er det et bredt spekter av uttrykksformer . Det er et ønske om å gå rett på, å underholde, du skal får folk til å danse! Rocken fjerner seg ikke fra sitt publikum, tvert i mot prøver en å nå det. Det er en ideologi der som er en annen enn det samtidskunsten har hatt de siste 30 40 årene. Slik sett likner det jeg gjør mer på rocken.

Hvor kommer du fra som kunstner?
- Jeg har tegnet mye tegneserier og andre ting. Men jeg kjenner overhodet ikke til hva de lærer på kunstakademiene, hvordan ting foregår der. Jeg er egentlig hobby tegner som har tatt steget opp i ….ja…
Men hva satte deg i gang ?
- Jeg begynte å bla i kunstbøker som fireåring og har alltid vært veldig opptatt av surrealisme. Jeg har en tegning fra fireårsalderen som jeg er litt stolt av. For mens barn vanligvis tegner ideen av et tre, så tegnet jeg et spesielt tre. Ellers kopierte jeg mye fra tegneserier.
Du har ikke gått akademiet eller liknende, har du hatt lyst til det?
- Ja, jeg hadde nok det i 20-årene. Men det var så fjernt for meg. Det er ingen i vår familie som har gått den veien. Det var noe noen andre gjorde. Jeg hadde en jobb i en butikk på den tiden, og så var jeg veldig opptatt av å spille i band. Jeg har egentlig aldri hatt ressurser til å være noe annet sted enn på heimplassen… Det er først og fremst økonomien som har gjort det, men så er jeg jo litt glad i Kristiansand. Jeg er jo det… Jeg var ikke blant de som absolutt skulle flytte til Oslo i tyveårs alderen. Men så er jeg vel litt asosial også.
Har du noen annen utdannelse i forhold til kunst?
- Nei. Nå er det for sent. Jeg hadde ikke orket en skolesammenheng nå. Det er for hektisk med for mye folk. Men jeg savner nok det nettverket som jeg har forstått at man bygger opp i den tiden.

Hvilke kunstnere/retninger forholder du deg til? Er du opptatt av samtidskunst?
- Ja, litt… av norske… jeg har hørt at Pushwagner kommer til festningen neste år, det må jeg ned å se på. Men kanskje jeg ikke vet så mye om samtidskunst. Men det er mange tegnere jeg har likt som Tore Hansen og Finn Graff. Det er kanskje de jeg har hatt et forhold til. Men Bjarne Melgaard er vel et stort navn? Jeg husker noe av det første jeg så var at han hadde tatt noen av figurene fra ape-planet filmene. Det var vanvittig grotesk det synes jeg var stilig! Men det som har opptatt meg mest er nok rein tegnekunst.
Tenker du da på tegnere generelt, eller er det mer karikaturtegnere?
- Jeg regner alle; karikaturtegnere, avistegnere, serietegnere også tegnere fra 1800-tallet. Tegning generelt.
Kunstlivet beskyldes ofte for å være innadvendt og seg selv nok. Er det slik?
- Jeg er ikke så glad i at den moderne kunsten ofte er litt hånlig, gjør narr av publikum. Det var nødvendig en periode, for å distansere seg fra det mest banale. Man måtte for eksempel frigjøre seg fra en undertrykkende kirke. Men det er ikke nødvendig at alle skal være ateister til evig tid heller. Så det

PSYKOWJSKY
The Moen

LOVE IS THE ROAD TEKST : THE MOEN

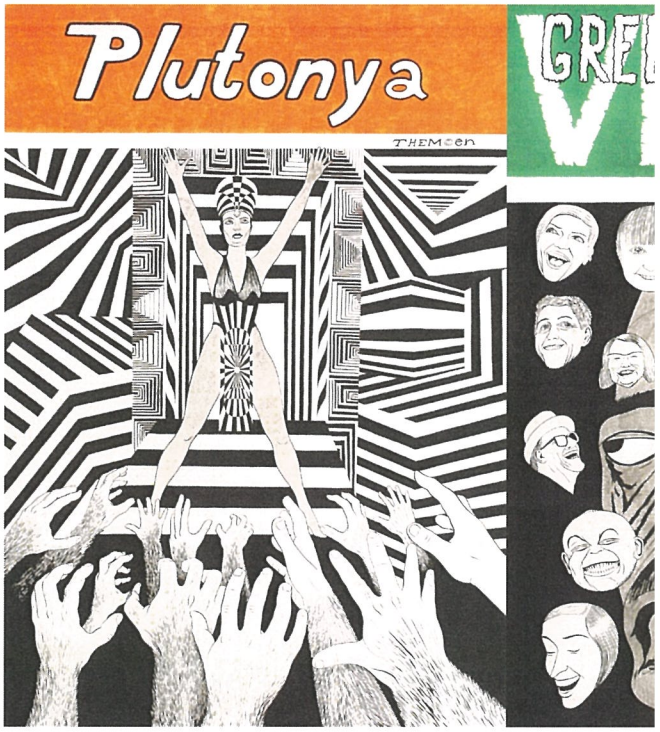
LOVE IS THE ROAD
LOVE IS THE ROAD
I´M NOT SURE ABOUT THE DESTINATION
BUT LOVE IS, LOVE IS, LOVE IS THE ROAD

I´M ARROGANT, I THINK I KNOW IT ALL
BUT LIKE ARISTOTEL I DON´T KNOW
SHIT AT ALL

LOVE IS THE ROAD....

YOU DON´T BELIEVE, BECAUSE YOU´RE
TOO DAMN SMART, OR TOO OBSESSED
WITH THE SCRIPTURE, TO BE TAKING PART.

LOVE IS THE ROAD
LOVE IS THE ROAD
I´M NOT SURE ABOUT THE DESTINATION
BUT LOVE IS, LOVE IS, LOVE IS THE ROAD

å hente tilbake ting fra 1800-tallet, det figurative og det sentimentale som har vært borte fra kunsten lenge. Litteraturen og filmen har jo fått lov til å være sentimentale hele tiden, mens billedkunsten og arkitekturen har fått en veldig strenghet over seg. Så det er vanskelig å si hvilken vei det går, men modernismen er nok ikke nødvendigvis det siste stadiet. Til en viss grad må en hente fortida fram igjen. Ellers kan man ta country & western musikken, den spiller rett på følelsene, og det er jo ikke galt, selv om det på 80-tallet var fullstendig tabu. Spesielt i rockekretser. Etter hvert kom jeg til at det var fint, det er jo folkelig og varmt. Da er vi tilbake til "Low brow", naivisme og folkekunst, den som alltid er der.

Din kunst treffer publikum, Hva betyr publikum for deg ?

- Jeg vil at de skal like det jeg gjør, men jeg må passe meg for at jeg skal la meg styre av det, sånn at jeg prøver å tegne på en måte som gjør at de liker det ennå mer. Det må ikke bli for publikumsvennlig heller, men det er himla gøy når folk liker det jeg gjør. Det er en anerkjennelse når folk som overhodet ikke er interessert i kunst synes det jeg gjør er bra. Ellers vil jeg gjerne nå kresne mennesker.

Hva gjør du for å utvikle deg?

- Så langt flyter det greit. Jeg tegner mye, det morer meg å finne ut hva som er bak neste sving.

Hva inspirer deg?

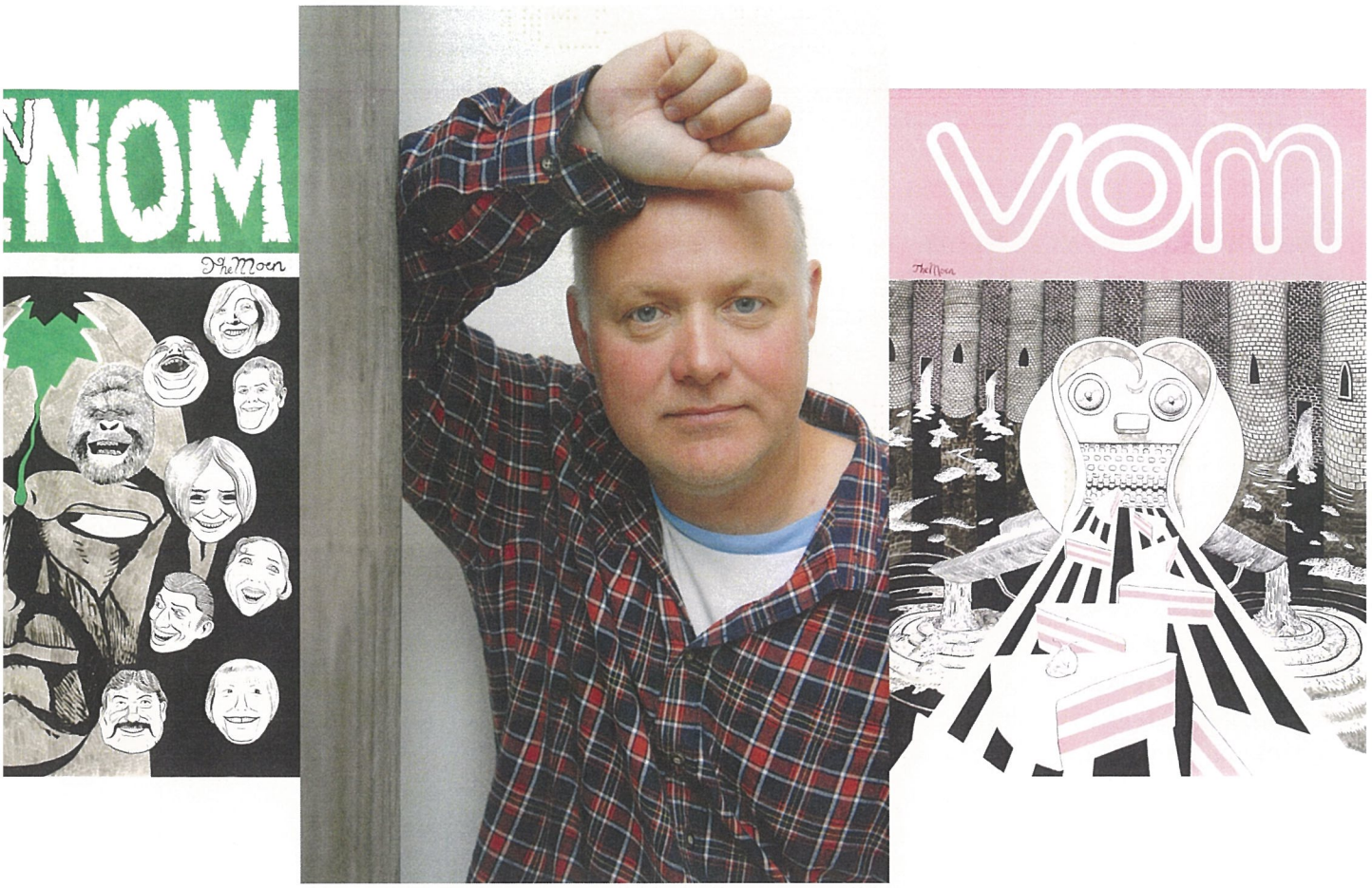
- Naturen! Det er vel gammeldags, men jeg føler at det er noe som er kommet tilbake. Ellers er det alt mulig, det blir litt et standardsvar; tv, film, mennesker en treffer. Barndomsminner er viktig, det er jo noe en ofte ser i naivistisk kunst, Chagall malte ofte barndomsminner.

Du har i mange år gått rundt i byen og solgt en selvprodusert kalender, så hvis det er noen kunstner som kjenner sitt publikum så må det jo være deg?

- Jeg begynte på bunnen og gikk og solgte til fyllikene på byens brune Puber, og der er det ikke mye interesse for kunst. Så det måtte være noe som øyeblikkelig slo inn, det måtte være kjente motiver og de kjente igjen figurer i bildene. Men det er samtidig teininger som jeg står inne for og som det var moro å tegne sjøl. Så jeg begynte i den enden i stedet for på gallerier og sånt. Men nå er det blitt fjernere for meg.

Hvilke planer har du etter denne maktdemonstrasjonen av en utstilling?

- Jeg har i grunnen lyst til å lage malerier, men jeg vet ikke helt hva det blir. Det går ikke an å vedta det, det må komme av seg selv. Men jeg har lyst til å lage noe med skikkelig mye farger. Jeg så noen japanske pop-art bilder, og det så så gøy ut med masse farger. Men det er ikke sikkert at det er det der blir… Man må hele tiden bytte på hva man gjør.

"LOW BROW"

TEKST: CECILIE NISSEN

De siste årene har vi sett en del "nye" kunstformer innta kunstscenen. Innlevelse og lidenskap i forhold til det å skape, har fått større plass enn en intellektuell og kritisk tilnærming, slik vi har vært vant til på samtidskunstscenen.
Mange av disse kunstformene har sin opprinnelse enten i subkulturer som tegnerseriverdenen, pønk-musikk, gatekultur, graffitimiljøer, eller grafisk design og mote. Mange av uttrykkene kan gå under fellesbetegnelsen Lowbrow. Andre navn på ulike retninger innenfor betegnelsen kan være pop-surrealisme, urban-art, eller Character Design. Lowbrow som betyr "senket øyenbryn" og beskriver noe folkelig og uakademisk, i motsetning til "highbrow" som er uttrykk for noe snobbete eller intellektuelt.

De første skaperne av det som siden har blitt kjent som lowbrow-kunst, var tegnere som drev med undergrunnstegneserier på slutten av 70-tallet, som Robert Williams og Gary Panter. Disse viste arbeidene sine på alternative gallerier i New York og Los Angeles, som Psychedelic Solutions Gallery i Greenwich Village i New York, og La Luz de Jesus og galleriet 01 i Hollywood. Bevegelsen vokste rask og etter hvert som antallet utøvere vokste, dukket det også opp flere gallerier. I 1994 ble første utgave av magasinet Juxtapoz, utgitt av Robert Wiliams. Magasinet har bidratt til at bevegelsen har fått økt oppmerksomhet.

Lowbrow er gjerne preget av lekenhet og humor - noen ganger muntert, andre ganger mørkt, ondskapsfull eller sarkastisk, eller drømmende. De fleste Lowbrow kunstverk har vært malerier eller tegninger, men det finnes også leker, digital kunst, og skulpturer. Etter at internett kom har vi også sett utviklingen av "Character Design" som ligger i grenselandet mellom kunst og design, og som på grunn av sin uakademiske tilnærming også kan passe inn under betegnelsen lowbrow.

I de etablere kunstmiljøene har lowbrow på mange måter blitt ekskludert. Museer, kritikere og tradisjonelle gallerier har i stor grad utelatt disse kunstformene, selv om samlere har kjøpt verk av såkalte lowbrow-kunstnere. Hva som er årsaken til denne utelatelsen er noe uklart, men det har vært antydet at en del kritikere ikke ser på lowbrow som en reell kunstretning. Derfor er det også lite teori rundt dette. Hva som er årsaken til det kan være sammensatt. Det er en oppfatning blant kunstkritikere og kunsthistorikere at en teoretisk vurdering av en kunstretning kommer fra miljøet selv. Siden en stor del av lowbrow-utøverne ikke har sin bakgrunn innenfor akademisk skolering, og derfor ikke har det vanlige nettverket man har i kunstmiljøene, med kontaktnett til museer, gallerier og kritikere, kan dette være en grunn. Mange av utøverne har bakgrunn innen illustrasjon, tegneserier eller tatovering, og flere er selvlærte. Noe litteratur finnes det dog likevel. Kirsten Anderson som skrev boken Pop Surrealism, så på pop-surrealisme og lowbrow som beslektede men adskilte kunstbevegelser. Matt Dukes Jordan, forfatter av boken Weirdo Deluxe, ser begrepene som synonyme.

Det er også blitt spekulert i om den tradisjonelle kunstverdenen har problemer med den anti-modernstiske og anti-konseptuelle holdningen blant lowbrow-kunstnere, hvor både det håndverksmessige, det figurative og det narrative blir vektlagt i større grad enn intellektuell erkjennelse, som betraktes som et viktig verdigrunnlag i den tradisjonelle kunstverdenen. Dette har likevel ikke hindret kunstnere som startet sine karrierer som undergrunnskunstnere i å stille ut i anerkjente gallerier. Mange lowbrow-kunstnere som har en akademisk bakgrunn forteller også at de syntes det har vært vanskelig å gå på kunstskoler og kunstakademier fordi motstanden mot figurativ tegning har vært stor blant lærere og medstudenter. Mange har derfor sluttet på kunstutdannelser og i stedet satset på grafisk design, tegneserier eller animasjonskunst.

Etterhver som lowbrow har manifestert seg i ulike regioner, kan man etter hvert se ulike skiller. Noen mener å se en særegen amerikansk vestkystutgave av lowbrow som er påvirket av undergrunnstegneserier og bilkultur, såkalt "hot rod". Etter hvert som lowbrow har spredt seg over verden har den blitt blandet og tatt opp i seg kunstuttrykk fra billedkunst fra de områdene kunstretningen har etablert seg i. Eksempler på norske kunstnere som kan gå under betegnelsen lowbrow er for eksempel kunstneren TheMoen. Han er en selvlært undergrunnstegner fra Kristiansand, men som de siste årene har gjort seg bemerket i ulike kunstinstitusjoner. Hvis man skal gå motsatt vei og se på en kunstner som kommer fra det akademiske miljøet, men som har beveget seg over mot lowbrow, er Fredrik Raddum med sine skulpturer et godt eksempel på det. Sverre Mallings tegninger med referanser til det okkulte og psykedeliske kan også trekkes frem. Eller Pushwagner som er et norsk eksempel på pop-surrealisme. Når det gjelder Character-Design har ikke dette vært fokusert noe særlig på i Norge, men kunstnerduoen Tørdal, som blant annet har laget roboten Papp, er et godt eksempel. Undertegnedes kunstnerduo med Ingunn Brevold, Zulu, har også laget flere prosjekter innenfor genren, bl.a utstillingen "Skrik" som ble vist på Sørlandets Kunstmuseum høsten 2010.

Schlaffy

THEMOEN

SPILLET ER ET SYSTEM UTEN MOTSIGELSE, UTEN INDRE NEGATIVITET.
DET ER DERFOR MAN IKKE LER AV DET.

GÅR MAN INN I SPILLET, GÅR MAN INN I ET RITUELT SYSTEM AV FORPLIKTELSER

INGEN SPILLER KAN VÆRE STØRRE ENN SPILLET SELV

FOTO: SIDSEL JØRGENSEN SITAT FRA : JEAN BAUDRILLARD "FORFØRELSE"

SPILLET OG REGELENS LIDENSKAP

EN REGEL ER IKKE NOE MAN TROR PÅ ELLER IKKE TROR PÅ - MAN OVERHOLDER DEN

SPILLET HVILER PÅ DEN HYPOTESE AT ALT KAN SETTES PÅ SPILL.
I MOTSATT FALL MÅTTE MAN INNRØMME AT MAN ALLTID ALLEREDE HAR TAPT....

DET SOM STÅR I MOTSETNING TIL LOVEN ER DERFOR IKKE LOVENS FRAVÆR, MEN REGELEN

"HANDS ON"

TEKST: METTE- LINE PEDERSEN

Den globale samtidskunstscenen er pluralistisk, og det er umulig til enhver tid å ha full oversikt over hva som skjer innenfor det etablerte og uetablerte. I denne teksten trekkes det frem kun en tendens i dette mangfoldet av trender og utrykksformer. I de senere årene har vi opplevd en økende interesse for det håndverksmessige som integreres inn i samtidskunsten; these days a growing number of contemporary artists are replacing their paintbrushes for methods and materials traditionally associated with craft.(By Hand, N.Y.2007)

På utstillinger verden over ser vi at det stadig dukker opp slike typer utrykksformer. Her finnes det mange innfallsvinkler i forhold til teoretiske kontekster, og den tradisjonelle debatten har vært å fokusere på en debatt mellom "kunst og håndverk". I denne sammenhengen ser vi bort i fra denne (gamle) debatten, (dog, dette er i følge Kåre Bulie dessverre en debatt som studenter fremdeles er tvunget til å forholde seg til) med et forsøk på å belyse en kunsttendens med utgangspunkt i et muntlig utrykk, dvs. En såkalt "Hands on "mentalitet blant yngre kunstnere; They are happy to leave their fingerprints on their work to an attempt to get closer to their own lives and to the lives of others. (By Hand, N.Y. 2007)

I den forbindelse kan det nevnes at Nasjonalmuseet i mai 2011 hadde foredrag og workshop som omhandlet tematikken; Å sy bilder. Håndverkets plass i samtidskunsten; Denne våren stiller den fremadstormede sørafrikanske kunstneren Nicholas Hlobo ut på Museet for samtidskunst. Hans visuelle og teatralske kunstneriske univers har uvanlige håndverksmessige kvaliteter. Installasjonene, performancene, skulpturene og tegningene er formet og føyd sammen av ulike materialer og tråder (...) Den gir videre anledning til å diskutere håndverkets rolle og posisjon på dagens kunstscene og gjennom historien.

Noen eksempler på håndverkets posisjon på dagens samtidskunstscene

En økt interesse for materialkunnskap/ håndverk kommer til utrykk gjennom for eksempel trykk, strikking, søm, porselen og ikke minst har tegning som medie posisjonert seg de siste årene. Årets Kirkefestspillutstiller 2011 i Kristiansand er blant annet representert med den lokale multikunstneren og tegneren THE MOEN. Innenfor samtidskunsten anses ikke lenger tegning som en forstudie for et endelig kunstutrykk, men har tydelig funnet sin egen posisjon innenfor kunstfeltet. På Bomuldsfabriken Kunsthall viser for tiden for eksempel utstillingen WONDERLAND med samtidstegnerne Julie Nord, Sverre Malling og Ragnar Persson. Innenfor den pluralistiske globale samtidskunstscenen kan vi se en økende tendens de siste årene på å utforske såkalte "nyromantiske"8 og "nygotiske" og "subjektive" felt. Ord som "sort romantikk" og "nygotikk" er gjerne begreper som anvendes i kunstfaglige beskrivelser. I lys av et slikt kunsthistorisk farvann er det naturlig å plassere samtidstegnerne Julie Nord, Ragnar Persson og Sverre Malling. I følge katalogen " Sort romantikk, fra Nordnorske kunstmuseum 2009, kan vi i dag spore en større åndelig orientering i samtidskunsten, enn på 1990- tallet. Å søke røtter til det nasjonalromantiske og det "nyromantiske" er en gjennomgående kunsttendens vi har vært vitne til de siste 5- 6 årene med dets spor av eventyrelementer, naturelementer forenet i en sublim romantisk nyfortolkning. Julie Nord forteller at hun har stadig beveget seg bort i fra en ren konseptuell orientering mot et økt fokus på tegnetekniske utfordringer. Ragnar Persson forteller at han merket at det plutselig endret seg en holdning på Konstfack i Sverige i 2007; dvs. at det endelig var akseptert med tegning som et eget medieutrykk og ikke bare oppfattet som en skisse/illustrasjon.

Han sier at han simpelthen elsker å tegne, og dette i seg selv er av større betydning for ham som kunstner enn det rent konseptuelle. Et annet eksempel er utstillingen SENSE OF ECHOES (19.2.-3.4-2011) med kunstner Maiken Bent (f. 1980) som har sin utdannelse fra "Det Danske Kunstakademi". Arbeidene hennes blir beskrevet i katalogteksten som "en omhandling av hierakier mellom forskjellige sfærer som kunst og bruksgjenstand og mellom det funksjonelle og det ikke- funksjonelle". Utstillingen viste en samtidskunstner som innehar uvanlig håndverksmessig kvaliteter.

Humanisering

I vår digitaliserte billedkultur kan en "hands on" mentalitet gjerne betraktes som en befriende motsetning. Dette er en generasjon kunstnere som er vokst opp med Internett, men som tiltrekkes av en "do it yourself" attitude. De anvender gjerne teknologiens muligheter og refererer gjerne til teknologien i sine utrykk, men peker samtidig gjerne på faren med "et tap av individualitet". I tråd med en slik "attitude" kan utstillingen Virkelighetens illusjon på Bomuldsfabriken Kunsthall (2009) med blant annet den britiske samtidstegneren James Brooks (f. 1974) trekkes frem som et eksempel. Tegningene til Brooks bygger på populærkulturen og gir et stilisert og computerlignende utrykk. Illusjoner av et upersonlig og maskinelt visuelt utrykk kan gi assosisjoner til popkunstnerenWarhols maskinelle utrykk (men som i motsetning til Brooks forsøker å slette ethvert spor av en personlighet) og Lichtenstein som ville at hans malerier skulle se programert ut og at "hånden hans ikke skulle være synlig". Brooks oversetter eller transformerer gjenkjennelige referanser til et nytt og mer humanistisk utrykk. Denne tanken kan ses i lys av som nevnt reaksjoner på at Internettets demokratiske tankegang også har en bakside som omhandler tap av individualitet.

"The monotonization of the world", as the writer Stefan Zweig described it, was accompanied by a lack of exposure to and cultivation of unigue and highly personal creative work. Yet, while the fictionalized world of cyberspace flourished and popular media resigned itself to the slicknes of MTV, a growing number of artists and designers began to rebel against the ubiquity and singularity of mass production and technology".(By Hand, N.Y.2007)

Vi ser i dag en større subjektivisering og en humanisering i kunsten, enn f.eks. den del av den "konseptorienterte "postmodernismen, som heller mislikte håndverket og den signatur som danner seg gjennom en individuell håndskrift. "En hands on" mentalitet kan utrykkes som nevnt gjennom en rekke medier og kan videre belyses gjennom andre teoretiske innfallsvinkler enn det som teksten nevner. Hvis man ønsker å lese mer om emnet "Hands on", så kan boken; By hand.The use of craft in Contemporary art, Shu Hung and Joseph Magliaro.Princeton Architectural Press, New York 2007 anbefales.

KUNSTNERISK SUKSESS, ØKONOMISK SULTEFORING - OG KOMMUNAL BONDEANGER

BRAGDØYA ET 20 ÅRS JUBILEUM

TEKST: JOHAN OTTO WEISSER FOTO: SIDSEL JØRGENSEN

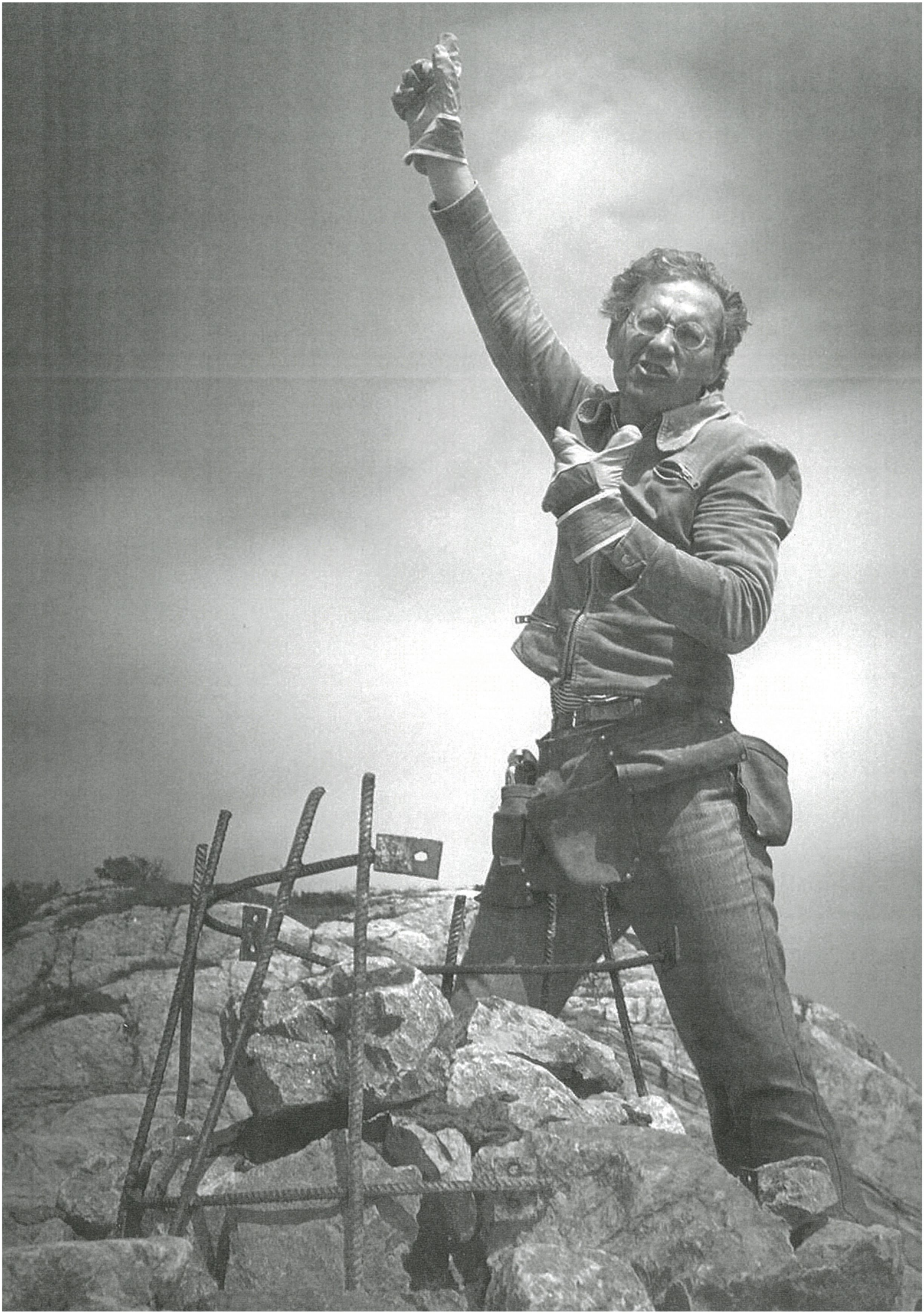
Bragdøya ble kjøpt av by- og rådstueskriver Henrik Arnold Thaulow så tidlig som i 1768. Han kjøpte øya for å ha et fristed der han kunne å dyrke kunst og kultur. Her levde han i pakt med de nye strømningene i tiden, i Rosseaus ånd, og inviterte samtidens kunstnere. Dette ble ikke bare godt mottatt av byens borgere.
Bragdøya ble overtatt av Kristiansand kommune 1971. På et idédugnad i forbindelse med Kristiansands 350 årsjubileum foreslo kommunen at kunstnerne skulle lage noe som liknet på et historisk spel på Bragdøya. I gammeldags klesdrakt med Skagenmalernes romantiske billedverden som modell, skulle kunstnerne bidra til feiringen.
Håkon Henriksen, styreleder i daværende Sørlandets (nå Agder) kunstnersenter, mente derimot at dersom man skulle ta øyas historie på alvor, måtte man invitere dagens samtidskunstnere. Dermed gjentar historien seg; byens borger gikk lallende av skaftet.

Så sommeren 1991 ble et merkeår i Kristiansand. Prosjektet "Skulptur i Natur" med Håkon Henriksen som prosjektleder og 11 deltagende kunstnere fra de tre Skandinaviske landene som har Kattegat som sine felles havområder. Kunstnerne var Magnus Wallin, Torgny Larson, Dag Birkeland og Lars Vilks fra Sverige. Bendt Ulrik Sørensen, Jane Hooge, Eva Gerd Petersen og Jens Haaning fra Danmark. Kjell Mardon Gunvaldsen, Tor Gamman, Inghild Karlsen og Arve Rønning fra Norge.
Reaksjonene ble kraftige. Både i form av den mest intense debatten om kunst og miljø i landsdelens historie, men også av ødeleggelse av de fleste verkene. Dette var også tema for dekning i riksaviser og fagblader.
Bragdøyas betydning var at det viste at man kunne lage prosjekter som forholdt seg til samtiden, og som gikk direkte inn i samfunnet her. Det viste også betydningen av å utføre en fysisk handling. Jens Haaning gjorde det ved å flytte en gjenstand, en container rett over sundet. Den ble flislagt og utstyrt med lys. Slik bidro den til å forandre sted og innhold til et kunstverk. Til å problematisere forholdet til våre omgivelser. Det var også det kunstverket som var mest kontroversielt, og et naturlig mål for ødeleggelse.

Prosjektleder Håkon Henriksen og kunstner Kjell Mardon Gundvaldsen har HANDS ON på monteringen av stålskjæret

Lars Vilks er full av pågangsmot når han bygger varden ytterst på Bragdøytangen. Den er et av de får kunstverkene som fortsatt står.

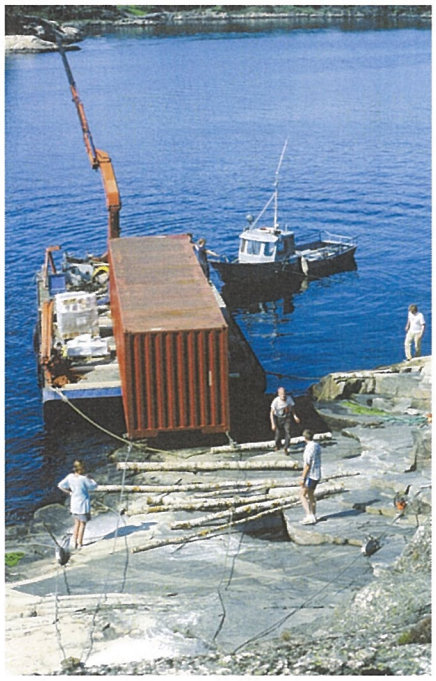

Containeren til Jens Haaning fikk mest oppmerksomhet, og ble symbolet på motstanden mot prosjektet. Da den sto på kaia i Kristiansand var det ikke mange som brydde seg, men plassert på et av svabergen mot Andøya, ble det rabalder. Hvor mangen som fikk gleden av å oppleve den innenfra før den ble ramponert er usikkert. Men fliseleggingen tok sin tid.

Massiviteten og raseriet overrasket, så det var kanskje bra at prosjektet hadde med seg sin egen psykiater; Tor Gamman, som samtalepartner. Han oppfattet reaksjonene som utrykk for sørlendingenes angst for å gripe inn i naturen, og ødelegge sitt eget livsgrunnlag. Falcombridge og containerhavna er uangripelig, de skaffer jobber, selv om de forurenser, men en enkelt container, plassert i "naturen" blir som en lynavleder eller en sikkerhetsventil.
Deltager og teoretisk ansvarlig var Lars Vilks. Han fikk på mange måter rett; det er all viraken og spetakkelet, eller energien som han kalte det, som gjør at det fortsatt er aktuelt 20 år senere. For det fungerte akkurat slik kunst kan, det skapte en arena som synliggjorde dype kulturelle motsetninger. Først og fremst det merkverdige forholdet til "uberørt" natur. Selv om det forfalt til utskjelling og hærverk, så brakte det motsetninger fram i lyset. Også motsetninger som ikke var klart definert.

Det ble aldri noen konsensus, ingen forsoning eller ; for å bruke et sørlandsk utrykk "omvendelse". Ikke fra noen av partene, men nettopp fordi kunst er samfunnets frirom, eller som The Moen sier, et laboratorium, så tåler vi at eksperimenter eksploderer, faller fra hverandre eller ikke virker. Her ble det tydelig at Sørlendingen er besatt av naturromantikk; en øy i en sørgelig forurenset byfjord, får naturen sin vandalisert av kunstnere som setter opp arbeider for en sommer. Sørlandet ble aldri det samme, allerede sommeren etter var det et tilsvarende prosjekt på Lista; "Drift" som fikk en helt annen og positiv reaksjon.
Det går en linje fra journalisten som kuttet opp et maleri av Munch via ødeleggelsen av Kjartan slettemarks Vietnambilde til vandaliseringen på Bragdøya og Biskopens utmeldelse av Kunstforeningen. Eller til de folkevalgte som angret på at kommunen den gang støttet Bragdøyaprosjektet.
Hvorfor er dette viktig? Fordi i et kunstliv som er avhengig av det offentlige, skal ikke sensureres av kulturstyret som vil drive personlig synsing med kulturbudsjettet som middel. Kunstens rolle er å være samfunnets frirom, en arena for å undersøke, prøve, skape og definere på nytt og på nytt. Ikke som del av underholdningen.

Sosial lynavleder ? I hvert fall fikk ikke "Sålskjæret", skulpturen til Kjell Mardon Gunvaldsen leve lenge. Bare få dager etter monteringen hadde noen fjernet den.

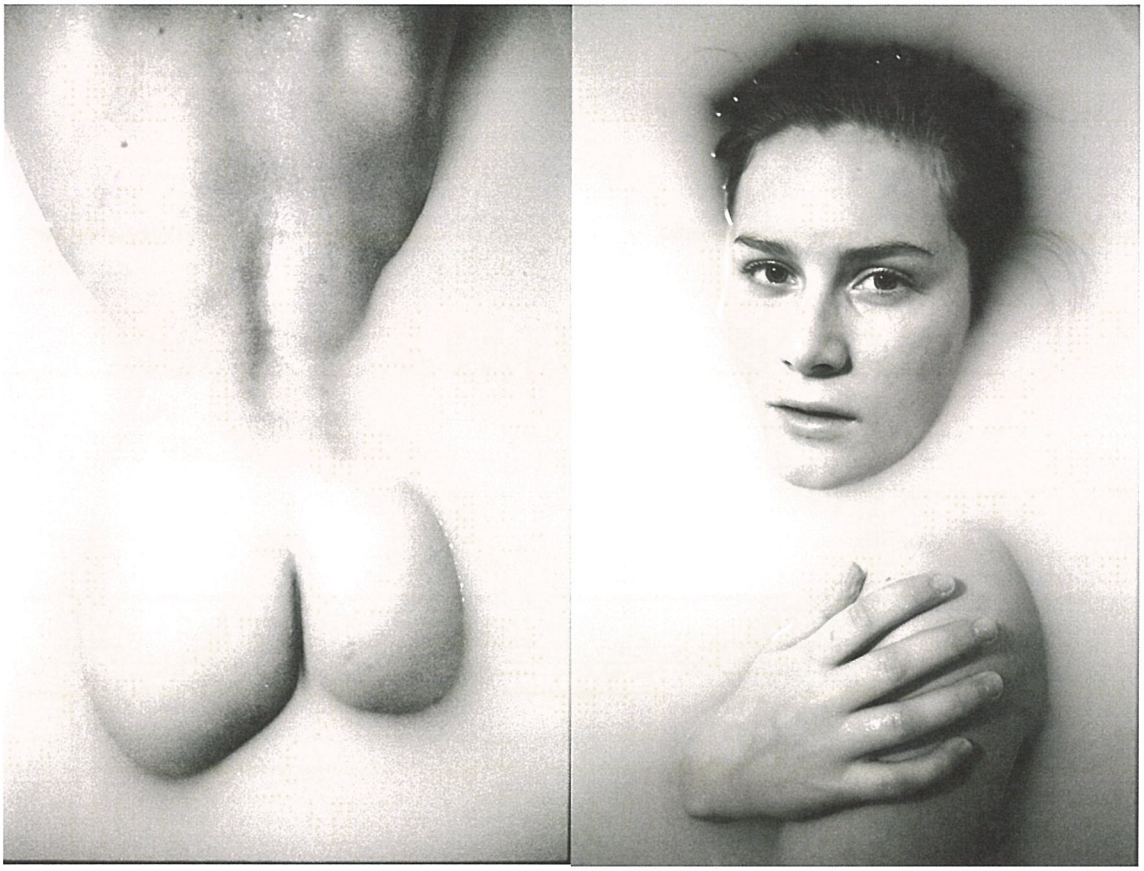
-Sprett-figuren skal altså fortelle oss hvordan vi opplever landskapet, som vi i vår troskyldighet har gått omkring og opplevd i årevis helt på egenhånd, uten hjelp av en eneste plastfigur! Sannelig godt vi har fått kunstnerisk førstehjelp!
Frøydis Ruud ("Folkets Røst")

- Og så la oss som er glade i den naturlige naturen få ha den i fred ! Vi har ikke mer av den rundt oss enn vi trenger.
Kjell Otto Hansen, Flekkerøy (leder av "Ryddegjengen")

- Jeg mener å kunne påvise både lovbrudd og saksbehandlingsfeil. Installasjoner skulle ha vært bygge-anmeldt, og det skulle ha foreligget uttalelser fra bygningsrådet. Jeg vil vise til paragraf 104 i plan- og bygningsloven, der det settes forbud mot skjemmende byggverk...
Ove Rabbersvik (Frp)

HEIDI BERNTINE BULL-GJERTSEN

"Jeg har alltid likt å fange øyeblikk og inntrykk, men det var ikke før jeg begynte på fotolinje på folkehøyskole i 2009 at jeg innså at fotografi er noe jeg virkelig har lyst til å jobbe med. Her ble jeg introdusert for mørkeromsarbeid, som i ettertid har ført til at jeg hovedsaklig arbeider analogt. Jeg er opptatt av konfrontasjon, og ønsker å skape en kontakt mellom personen/motivet i bildet og mottakeren. Portrettene mine viser ofte mennesker med et direkte blikk i kameraet. Det interesserer meg at det da skapes en kontakt mellom personen i fotografiet, meg som fotograf i øyeblikket og ettertidens tilskuer. Jeg liker å undersøke spennet mellom det helt personlige og totalt ukjente. Fotograferingen gir meg mulighet til å fortelle historier, både om meg selv og andre."

Fakta: Heidi Berntine Bull-Gjertsen f.1990, Formgiving Vågsbygd vgs, Bjerkely Folkehøyskole, filosofi / kunsthistorie UIO. Deltatt på div elev/student utstillinger og DIVERSE diverse i Christianssands Kunstforening 2011

STILLER UT PÅ FOTOHUSET I KRISTIANSAND 15.SEPT. - 09 OKTOBER 2011

RAPPORT FRA EN STUDIEREISE

TEKST OG FOTO: SIDSEL JØRGENSEN

JEG TAKKER STIPENDKOMITEEN FOR Å ANERKJENNE NØDVENDIGHETEN AV FAGLIG PÅFYLL

JEG SKJØNTE ENDELIG VERDIEN AV NETTERKS BYGGING

BUDSJETTET HOLDT NESTE

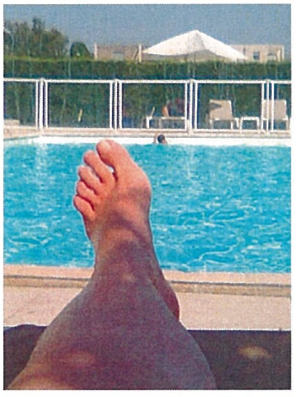
PLENUMSDEBATTENE VAR SÆRLIG INSPIRERENDE

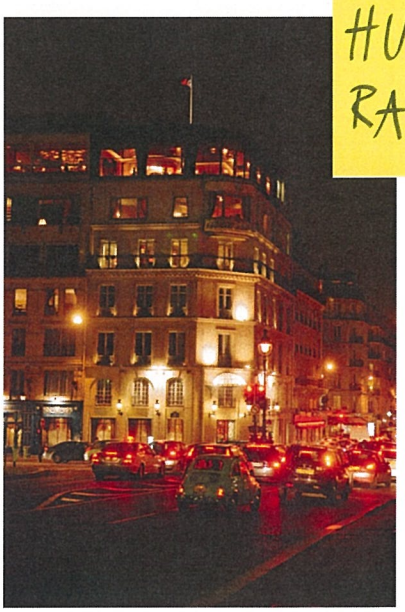

OMGIVELSENE GJORDE DET LETT Å TA TIL SEG NYE IMPULSER

JEG GJORDE MITT BESTE FOR Å HOLDE MEG KONSTANT OPPDATERET

REGNSKAPET VIL BLI ETTERSENDT

ÅPNINGSTIDER:
TIR-LØR 11-17, SØN 12-16
(man stengt)

MUSEUMSKAFÉ:
MAN-FRE 8-17, LØR 11-17,
SØN 12-16

MUSEUMSBUTIKK / BIBLIOTEK

SKIPPERGATA 24B.
KRISTIANSAND

SØRLANDETS
KUNSTMUSEUM

SKMU.NO

UTLYSNING AV VERKSTEDER / ATELIERER FOR NYUTDANNEDE KUNSTNERE

Kristiansand Kommune har ledig 3 verksteder/atelierer for unge nyutdannede kunstnere i etableringsfasen.
Retningslinjer for ordningen med nærmere informasjon finnes på hjemmesiden til Agder Kunstnersenter

www.agderkunst.no

Søknaden sendes Agder Kunstnersenter, Postboks 243, 4663 Kristiansand eller på e-post adm@agderkunst.no. Søknadsfrist 1. oktober 2011

PROSJEKTROMMET

Ekserserhusets gymsal leies ut som prosjektrom til kunstnerisk formål (visuell kunst, performance, cross-over, film og lignende) for kortere perioder (ingen søknadsfrist, leies ut fortløpende).

KUNSTNERSTIPEND 2011

Søknadsfristen for Kristiansand kommunes kunstnerstipend er 1.oktober.
Kunstnere hjemmehørende i Kristiansand kan søke stipend innen tre ulike kategorier:
A. Utdanningsstipend til unge kunstnere
B. Etableringsstipend til nyutdannede kunstnere
C. Arbeids, videreutdannings- eller reisestipend til etablerte kunstnere
Inneværende års budsjettramme til kunstnerstipend er på 140.000 kroner.
Elektronisk søknadsskjema og retningslinjer for ordningen hentes på:
www.kristiansand.kommune.no/kulturpris/kunstnerstipend

Galleri Bi-Z fyller 50 år
neste år
en rekke store
JUBILEUMSUTSTILLINGER
følger framover, sjekk ut:
www.galleribi-z.no

REDAKSJONENS SJEKKLISTE

- ☐ Kvalitetsorientert
- ☐ Bredde
- ☐ Inkluderende
- ☐ Sjangeroverskridende
- ☐ Modig
- ☐ Uforutsigbart
- ☐ Spennende
- ☐ Utfordrende
- ☐ Uhøytidelig
- ☐ Subversivt
- ☑ Empatisk
- ☑ Rettferdig
- ☐ Demokratisk
- ☐ Sært
- ☑ Undergrunn
- ☐ Radikalt
- ☐ Innovativt
- ☐ Skape synergi
- ☐ Inkluderende
- ☐ Nepotistisk
- ☐ Uberegnelig
- ☐ Offensivt
- ☐ Forankret

SØK STIPEND FRA VEST- AGDER FYLKESKOMMUNE

SE HVA TIDLIGERE MOTTAKERE HAR GJORT

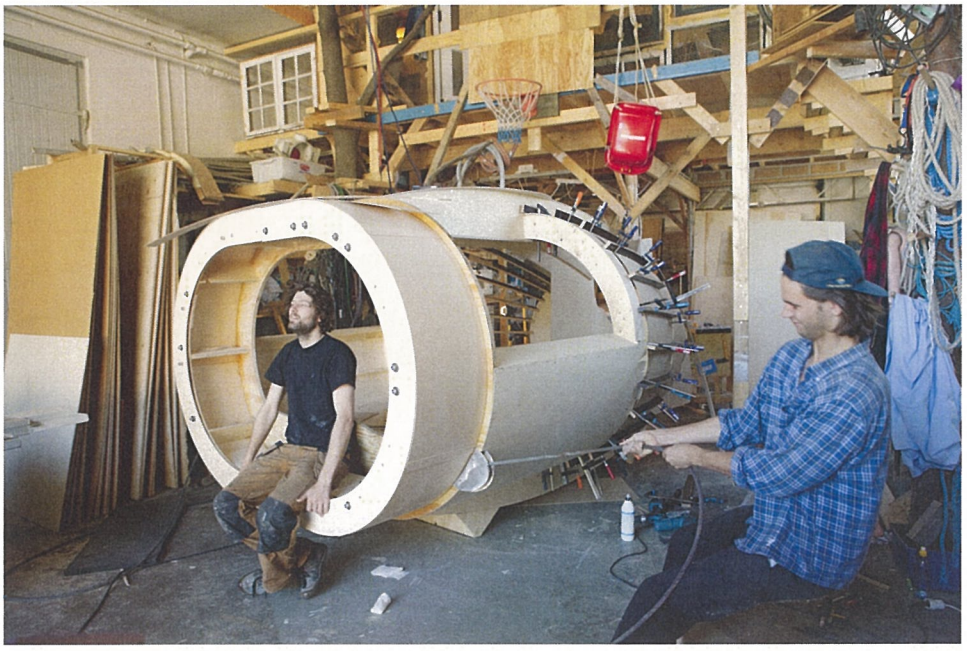

Foto: Christian Elgvin

ARBEIDSSTIPEND: Laura Christine Brøvig Vallenes, kunstnerisk ansvarlig for scenekunstgruppen LOOP LOOP LOOP .Her i en scene fra "Murder in Dreamland". Brukte stipendet til faglig fordyping og utvikling av forestillingen "The Whiteforest Hotel".

REISESTIPEND: Mathilde Helene Pettersen, fotograf. Her ser vi et "innsidestudie av rom og form" fra Residence Barcelona 2010.

KUNSTNERSTIPEND: Erik Pirolt, kunstner. Jobber med å materialisere tanker og ideer til virkelighet. Her under arbeidet med installasjonen "Flygende utsikt"

Stipend og priser som kunstnere i Vest-Agder kan søke på fra Vest-Agder fylkeskommune:
To arbeidsstipend for kunstnere hvert på kr. 100 000. (Ett er øremerket yngre kunstnere, under 40 år).
Utvekslingsstipend på. kr. 50 000 til reise og utveksling av kunnskap og kunstprosjekt.
Fire kunstnerstipend, hvert på kr. 40 000.

Retningslinjer og skjema: www.vaf.no/kultur eller ring 38074561

IDÉ
DESIGN
TRYKK

Bjorvand & Skarpodde leverer alt fra idéarbeid, design, web, trykk og ferdiggjøring.

Vi leverer kreative løsninger og yter alltid 100 prosent uansett størrelse på kunde eller jobb.

Vi tar oss av hele prosessen
- fra idé til ferdig produkt.

BJORVAND & SKARPODDE
IDE I DESIGN I TRYKK

Telefon 38 12 94 94 - www.bjorvand-skarpodde.no